

Representantforslag 16 S

(2013–2014)

fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Marianne Marthinsen og Torstein Tvedt Solberg

Dokument 8:16 S (2013–2014)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Marianne Marthinsen og Torstein Tvedt Solberg om å utrede Statens pensjonsfond utlands investeringer i kullselskaper

Til Stortinget

Bakgrunn

Ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland (SPU)

Statens pensjonsfond utland (SPU) ble etablert i 2006, parallelt med Statens pensjonsfond Norge (SPN), men den første pengeoverføringen til fondet ble gjort i 1996 (Statens petroleumsfond). Investeringsstrategien for SPU er høyest mulig avkastning over tid til moderat risiko. Det legges stor vekt på at fondet skal forvaltes på en ansvarlig måte, og det er en ambisjon at alle deler av forvaltningen av SPU skal være i tråd med ledende praksis internasjonalt. I 2004 ble det derfor innført etiske retningslinjer for fondet, og som følge av en bred evaluering ble tobakk foreslått utelukket i 2009, noe Stortinget sluttet seg til. Fondet har også solgt seg ut av 23 palmeoljeselskaper som del av sin aktive forvaltning, blant annet på grunn av ulovlig hogst og miljøskade.

Hensyn til god selskapsstyring, miljø- og samfunnsmessige forhold skal integreres i hele investeringsvirksomheten, jf. Meld. St. 27 (2012–2013). Eierskapsutøvelsen baseres blant annet på FNs Global Compact hvor føre-var-prinsippet i miljøspørsmål er grunnleggende. Både Finansdepartementet og Norges Bank deltar dessuten i «Principles for Responsible Investment» (PRI) på vegne av SPU. PRI er et initiativ støttet av FNs Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI) som retter seg mot ka-

pitalforvaltere. Prinsippene gir veiledning om hvordan man kan ta hensyn til miljø og andre samfunnsmessige forhold i eierskapsutøvelsen. Norges Bank ble også medlem av Carbon Disclosure Project (CDP) i 2011. Prosjektet er støttet av mer enn 600 institusjonelle investorer, og arbeider blant annet for å bedre selskapenes rapportering om risiko ved klimaendringer.

Forslagsstillerne mener at SPU ikke er, og ikke skal være, et redskap i utenrikspolitikken eller noen annen sektorpolitikk, på samme måte som man alltid har solgt Norges olje og gass på forretningsmessige prinsipper. Slik bør det fortsette.

Rammeverket for forvaltningen av Statens pensjonsfond bygger på en klar ansvars- og rolledeling både mellom eier og forvalter og mellom de ulike organene som fører tilsyn og kontroll med fondet. Det er i flere meldinger til Stortinget gjort nærmere rede for dette rammeverket, jf. Meld. St. 27 (2012–2013) Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2012. Det er videre bred enighet i Stortinget om rammeverket for forvaltningen, jf. Innst. 424 S (2012–2013).

Forslagsstillerne mener at dette rammeverket bør ligge fast, og at den etablerte arbeidsdelingen, der enkeltvurderinger om lønnsomhet og risiko er tillagt Norges Bank, videreføres. Samtidig er SPU et fond eid av det norske folk, og som samfunn er man ikke likegyldige til hvor og hvordan fondet investerer, særlig i lys av at fondet er ment å vare i generasjoner.

Klimaendringene er menneskeskapte

FNs klimapanel Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)s femte hovedrapport slår fast at man er sikrere enn noensinne på at befolkningens utslipp påvirker jordens klima, og at tidsvinduet for å snu den globale utslippstrenden er smalt dersom man skal ha mulighet til å nå togradersmålet. Det er derfor

naturlig at oppmerksomheten på klima i eierskapsutøvelsen intensiveres ytterligere i årene som kommer.

Forbrenning av fossile brensler er en hovedkilde til utslipp av klimagassen CO₂. Kull er i særklasse den kilden som står for de største utslippene. Kullkraft dekker i dag 40 pst. av verdens behov for elektrisitet. Hele 45 pst. av de globale energirelaterte utslippene av CO₂ stammer fra kull. Og kullforbruket øker. Dette får alvorlige konsekvenser. Utviklingen må snus. Norge og andre land har sluttet seg til konkrete mål for å dempe globale klimaendringer. Skal man ha noen mulighet til å nå disse målene, må verdens utslipp fra kull begrenses kraftig de neste tiårene.

Felleserklæringen i Stockholm

Rett før valget i september 2013 møtte daværende statsminister Jens Stoltenberg, og de andre nordiske statsministrene, den amerikanske president Barack Obama i Stockholm. I felleserklæringen fra møtet ble landene enige om å ikke finansiere nye kullkraftverk i utlandet og å bidra til at andre land og investeringsbanker gjorde det samme:

«As part of our commitment to accelerating the transition to low-carbon energy systems worldwide, the leaders of Denmark, Finland, Iceland, Norway, and Sweden will join the United States in ending public financing for new coal-fired power plants overseas, except in rare circumstances. We will work together to secure the support of other countries and multilateral development banks to adopt similar policies.¹»

Forslagsstillerne mener det er en naturlig oppfølging av denne erklæringen å anmode regjeringen om en grundig utredning med sikte på å trekke SPU ut av kullselskaper. SPU eier i dag aksjer i over 7 000 selskaper. Ulike indekser antyder at rundt 1 prosent av

¹ Joint Statement by Kingdom of Denmark, Republic of Finland, Republic of Iceland, Kingdom of Norway, Kingdom of Sweden, and the United States of America, 4. September 2013, <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/09/04/joint-statement-kingdom-denmark-republic-finland-republic-iceland-kingdo>

SPUs kapital i dag er knyttet til investeringer i kullselskaper.

Målsettingen reiser spørsmål om avgrensninger og definisjoner, og med det utgangspunktet bør utredningen anviser hvordan en best kan muliggjøre målet om å trekke ut SPUs investeringer i kullselskaper.

Det er et klima- og miljøperspektiv som ligger til grunn for forslaget om å ikke investere i kullselskaper.

En internasjonal trend

Stadig flere ser at handling for å motvirke klimaendringene er påkrevet. I juni sa president Barack Obama at USA vil stoppe finansiering av kullkraftverk i utlandet. I sommer kunngjorde Verdensbanken og EUs investeringsbank at de ville kraftig innskrenke finansiering av nye forurensende kullprosjekter. USAs Export-Import Bank har signalisert det samme. I Norge har forsikringsselskapet Storebrand varslet at de har trukket seg ut av en rekke kullselskaper.

SPU tilhører det norske folk og er en av verdens største investorer. SPU skal opptre som en ansvarlig investor. Da påhviler det myndighetene et særlig ansvar å reflektere over hva som er riktig investeringsatferd. Hvordan man velger å forvalte Norges rikdom legges merke til i verden og kan være et signal om et skifte som ikke bare er ønskelig, men helt nødvendig for at man skal lykkes i klimapolitikken.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen foreta en grundig utredning med sikte på å trekke ut investeringene til Statens pensjonsfond utland av kullselskaper, og legge fram utredninger i forbindelse med den varslede stortingsmeldingen om forvaltningen av SPU våren 2014.

19. desember 2013